

Димчо Дебелянов

Писмо от село

Не помня обещавал ли съм да ти пиша и не зная дали тъй отдалечени един от други – не сме престанали вече да се разбираме. Се едно! Писмото ми ще те намери, дето и да си, и захвърлиш ли го с насмешка, или го скъташ, за да го препрочетеш някога, аз няма нито да се оскърбя, нито да се зарадвам, когато узная неговата участ.

Почнал бях без това предисловие, в тона на което мнозина млади хора у нас пишат стихотворения в проза, пълни с много красива празнота.

Оставих своя хрисим спътник да хрупа сочна трева край пътеката и се отбих на почивка върху малката могила наблизко, която ми се усмихваше през очите на всички игличини и теменуги, обилно нацъфтели под неразлистените още храсти. Легнал по очи, аз се оставих да ме залюлее смътната мелодия на хилядите малки живота, скрити в тревите наоколо и ромонът на далечния поток. Небето, отскочило високо, високо след тихата смърт на последните зимни облаци, сипеше над моята родна земя здраве, благодат и светлина. И тя, моята родна земя, разкриваше пред мене сега далече зад разтичалите се надолу хълмове прелестта на едно от своите най-дивни поля. Погледът опиянено целуваше всеки склон и всяка падина, спираше се по черните угари, освежаваше се в струите на реката, поела лъкатушен път през равнината, изгубваше се из далечните гъсталаци и се плъзваше волно по голите чалове на планината, за да потъне в бездънната синева над нея.

Аз гледах възпльтената младост, аз тръпнех с пролетните тръпки на майката земя, сякаш намерена и позната след едно печално изгнание.

От моята цветна могила до крайния предел на далечината спокойно виеше пътят, по който бях минал, за да спра изморен на почивка. Аз повтор тръгнах по него, спирах в селата, дето бях спирал вече, срещаш срещнатите из него, оставах сам, за да мисля за виденото и чутото, изгубвах се в планината и отново се завръщах – смаян и възроден. Защото аз наистина трябваше да мина по него, за да се сепна от тежкия сън, сънуван години в София, близо до тебе!

Така бях *почнал*, така мислех да завърша, ако не бях се сетил, че с възклицания най-малко мога те подкупи.

Зная, че ти, макар и още млад, минаваш за писател и мнозина възлагат надежди на тебе. В някои от твоите стихове и разкази наистина е отразен един роден талант. Ти сам чувствуваш това и уверено гледаш напред, несплашван нито от несретите в своя живот, нито от апатията към твоите усилия, която ще срещнеш в живота на другите. Ти живееш в София само защото съзнаваш, че ти е необходима широка духовна

култура, и затова с достойна настървеност купуваши и четеш книгите на новите руски писатели или на френските или немските, ако си сполучил да понаучиши езика им.

Всяко ново явление било в нашата, било в чуждата литература силно те вълнува, ти ходиши на всяка нашенска пиеса в Народния театър и водиши ожесточени спорове отпосле върху нейните достойнства и недостатъци. И когато се срещнеш лице с лице с обикновените нужди на живота, ти се чувствуваши отчужден и тогава у тебе се ражда гордото съзнание, че си надминал времето си и най-после си успял да се заключиши в своята *tour d'ivoire*, отдето съзерцаваш образа на вечната красота. Аз зная твоите възтързи и униния, зная твоите желания, познавам образа на всеки твой ден. И затова, когато седях на малката цветна могила и гледах едно от най-дивните поля на моята родна земя, пътя през която бях изходил, аз си спомнях за тебе с една съжалителна и тъжна усмивка. Наистина колко малък и жалък ще останеш ти, ако след като прегориши и отрезвееши в София, не дойдеш да подириши тука своя изгубен път! Да дойдеш не с предубеждението на маниак спрямо живота, който тука се живее. Да забравиши празните приказки на мнозина безсилни за безсилието му. Да го погледнеш през очите на един успокоен съзерцател, който е научил много истини от чуждите жреци на художеството, и да подириши средства и за възплътвяването им в наши образи. Защото, повярвай, почти никой досега не е направил у нас силна и вярна стъпка към този подвиг. Само тогава ти ще видиши грамадната безценност на много ценни за тебе сега словосъчинения по страниците на нашите списания или на сцената на Народния театър.

Може и ти да си писал в някой софийски вестник съкрушителна рецензия било за „Божана“, било за „Кърджалии“.

Много нерви си изхабил съвсем напразно! Ако ти дойдеше тука, след като си ги гледал, па не само тях, а и всички други нашенски пиеси, но дойдеше такъв, какъвто никой не е дохождал досега, щеше само да се усмихваш.

Зная, че ти си готов да наречеш наивност това, което ти говоря, но то едва ли ще престане да бъде истина, дори ако го наречеш недомислие.

Защото ти трябва да ми повярваш, ако ти кажа, че в едно малко село, през което ти би минал набързо, за да не възлясат високите ти помисли, мене ми разказаха една история, изживяна сякаш нарочно, за да се повтори „Коларят Хеншел“. И какво би казал след това напр. за Св. Иван Рилски?

Още би могло да ти се пише. Това са само бегли редове, без претенциите на едно откровение, писани навярно и от други много по-рано.

Но нали не беше излишно да ти се напомня, че един широк път, един дълъг път, около който кипи силен и пъстър живот, спокойно чака ония, които за своя беда тъй нехайно са го забравили.

Гара Белово

КРАЙ

Източник: Словото
Набиране: Силвия Гогова

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/6229>]